

La qüestió

MILERS DE MILIONS ESCAPEN
ANUALMENT VIA ANDORRA

L'evasió és catalana

El 80 per cent de les multes i penes de presó contra l'evasió fiscal que dicta l'Audiència Nacional tenen cognoms locals. Uns diners catalans i valencians incontrolables que fugen als paradisos fiscals i que ara podrien tornar, blanquejats, a través d'empreses holandeses.

Ismael López/Esther Roig

**Banca
Reig**

**Volem que s'emporti
un bon record d'Andorra.**

Sant Julià de Lòria

Conselleria de Turisme i Esports d'Andorra

Catalunya és, en l'actualitat, on s'estan perseguint més delictes fiscals». Amb aquesta frase tan contundent, l'ex-fiscal cap de l'Audiència Territorial de Barcelona, **Carlos Giménez Villarejo**, definia a EL TEMPS la posició de líder que ocupa el Principat dins del volum peninsular d'evasions. El català **Miquel Par Balcells** no en va tenir prou d'atemptar contra la salut pública comercialitzant oli nociu de colza i com a copropietari de Lípidos Ibéricos, SA, amb el tarragoní **Ignasi Baixeras Obradors**, va ser un capdavanter en la falsificació de llibres de comptabilitat per a evadir. El greix verinós que **Manuel Franco Pellicer** li abastava des de fora de la frontera sempre reflectia en les seues carpetes preus molt més inflats dels que realment pagava.

«La majoria dels evasors descoberts són de Catalunya», declara **Manuel Villanueva**, fiscal de Delictes Monetaris. «Peixos grossos que envien els diners, via Andorra, cap a comptes bancaris estrangers», afegeix. El màxim responsable de la lluita antievasió afirma que, «ni el Banco de Espana té xifres fiables dels diners que actualment perd l'estat espanyol en la fugida fiscal».

La Brigada Especial de Delictes Monetaris del Banco de Espana, BDM, ha aconseguit bones captures, però la xarxadeta o la telefonada anònima continuen sent l'ajuda fonamental per al desmantellament de les xarxes fiscals fugitives. «Gràcies als espies —explicava el fiscal **Villanueva**— encara es controla aquest delicte».

Manuel Villanueva: «La majoria dels evasors descoberts són de Catalunya».

La denúncia exterior

Una trucada a la Direcció de Policia de Barcelona, feta per un confident desconegut va permetre la desarticulació quasi immediata de l'enorme cadena d'evasors que dirigia **Ignasi Suris Fàbrega**. L'equip de vint homes que integren la Brigada Central de Delictes Monetaris va detenir els components de la banda **Suris** el mes de març de 1984. Dinou catalans van passar pel banquet, acusats d'haver «exportat» il·legalment més de 3.000 milions de pessetes en un parell d'anys, gràcies als

viatgets que el senyor **Suris** feia, setmanalment, creuant la frontera de la Seu d'Urgell, camí d'Andorra.

Els diners multimilionaris que **Suris** havia aconseguit convertir en divises d'altres països, ordenant transaccions bancàries al gust dels seus clients, finalitzava el seu viatge en la societat anglesa **Bracco Holding Limited**, en el paradís fiscal de l'illa de Jersey, al Canal de la Mànega.

També la denúncia personal de **Joan Pou Estapé** cantava davant la Brigada Regional de la policia de Barcelona el mateix dia que grups feixistes es reunien al voltant de la Creu dels Caiguts i això va servir perquè l'ex-alcalde de la Jonquera, **Josep Maria Mesquida Paltré**, i un bon grapat de col·laboradors caigueren novament, en els fitxers policials, aquell mateix 18 de juliol. **Pou** havia conegut **Mesquida** a la presó Model de Barcelona. Apenes tres mesos abans, al febrer de 1985, l'Audiència Nacional havia condemnat l'ex-alcalde **Mesquida** a dues multes, que sumaven quatre milions i mig de pessetes, com a màxim responsable d'una evasió que superava els dos mil milions de pessetes. L'industrial alcoià, **León Grau Mullol**, havia estat estafat per **Mesquida**, a qui havia confiat la transferència andorrano-suïssa dels 25 milions que volia evadir i que, en principi, van recalar en una caixa forta del Banco Comercial Espanol de Barcelona.

Divises d'or

El catedràtic i especialista de delictes monetaris, **Daniel Alvarez Pastor**,

Germans il·lustres de València

El maig de 1986, uns inspectors de la Direcció Superior de Policia de València viatjaven a París. Després es traslladaven a la localitat de Rungin i aconseguien caçar sis milions procedents de l'evasió en un compte corrent del Banco Exterior de Espana. Això no obstant, els germans **Federico i José Francisco Guillem Acamer**, propietaris de **Guillem Fruit, SA**, exportadora de cítrics i fruites, es trobaven ja al tròpic sud-americà amb altres trenta milions que, en francs francesos, havien aconseguit retirar a temps d'una cartilla suïssa. Contra ells es va dictar una ordre de crida i cerca i acte de presó incondicional com a presumptes autors d'un delicte d'aixecament de béns.

Amb 14 milions de pessetes es constituïa el febrer de 1980 la també societat exportadora de fruites **Ronitrans, SA**, de Rocafort. Els seus socis, els germans **Angel i Francisco Linares Martínez** van ser condemnats al maig de 1988 a sis anys de presó. La sentència de la Secció primera de l'Audiència Nacional havia ordenat la seua detenció amb l'acusació d'haver tret 835 milions de pessetes. Els **Linares**, primers en el rànquing de l'evasió valenciana, havien utilitzat per al seu voluminós frau fiscal una simple estratègia: l'aprofitament de la seua filial a Holanda per a exportar diners. En la sentència contra els socis de **Ronitrans, SA**, el jutjat número tres de Delictes Monetaris ordenava, per primera vegada en la història, una investigació contra un banc, el Banco Español de Crédito, per presumpta complicitat en la gran escapada. □

Fardor

NOVETATS **en** LLIBRES

<p>edicions 62 s/a</p>	 <p>Editorial Laia</p>
<p>PORTES OBERTES Leonardo Sciascia. El Balanci, 212. 112 pàgines. Una reflexió sobre la pena de mort a la Sicília feixista, escenari i matèria primera d'un fet que demostra el dolor del viure, la desolació i la indignitat d'una època de negociació de la justícia. Sciascia és l'escriptor que més bé ha sabut retratar el seu país.</p>	<p>L'AMANT SENSE DOMICILI FIX Carlo Fruttero i Franco Lucentini Col·lecció El Mirall i El Temps. Un dels millors exemples de suspens i d'intriga de qualitat.</p>
<p>Edicions BROMERA</p>	<p>EDITORIAL EMPÛRIES</p>
<p>LA TERRA PROMESA Pere Bessó Col·lecció bromera poesia, 3.</p>	<p>SOCIOLINGÜÍSTICA I LLENGUA CATALANA Albert Bastardas i Josep Soler (Eds.) Col·lecció Biblioteca Universal Empúries, núm. 37. La minorització i la normalització, la immigració, el comportament i les actituds individuals i socials en matèria de llengua.</p>
<p> GREGAL LLIBRES consorci d'editors valencians s.a.</p>	<p><i>La Galera</i> LA GALERA, S. A., EDITORIAL</p>
<p>VARIA ET MEMORABILIA Enric Sória Col·lecció Gregal poesia, 21.</p>	<p>LES ALES ROGES Miquel Rayó i Ferrer Col·lecció Els Grumets de la Galera. ◦ Premi Josep-M. Folch i Torres, 1987. Presentació: Xavier Pastor, president de Greenpeace. Espanya. Il·lustracions d'Ismael Balanyà.</p>
<p> EDITORIAL TRES I QUATRE</p>	<p> <i>curial</i></p>
<p>MADemoiselle FIFI Guy de Maupassant Col·lecció El Grill, 1. Traducció: Anna Montero Selecció de contes d'un autor clàssic de la literatura universal.</p>	<p>RECERQUES 20 LA GRAN GUERRA I L'ECONOMIA CATALANA Revista interdisciplinària d'història Moderna i Contemporània.</p>
<p> <i>Edicions Proa</i></p>	<p> L'ESPER</p>
<p>EL DIA DEL JUDICI Salvatore Satta A tot vent, 266. Trad. de Carme Arenas Il·lustració de Gerard Rosés 232 pàgs. 1.500 ptes.</p>	<p>VALÈNCIA, VALÈNCIA! Ramon Macià Narrativa, 2. 186 pàgs. La novel·la dels colonitzadors de les terres valencianes de fa 750 anys, i dels actuals descendents.</p>

confirmava «l'absència de càlculs oficials o extraoficials sobre els diners perduts en evasió de divises». No obstant això, i segons el fiscal Villanueva, «l'estimació oficial podria calcular-se en més de 10.000 milions anuals».

1984 va ser un any d'or en *excursions* fiscals a Zuric, Ginebra o el Carib. Més de 24.000 milions de pessetes van ser evadits i més de 50 expedients, oberts pel Banco de Espana. Deu mil milions més que el 1983, un any en què només van poder ser apresats en mà 3.000 milions de pessetes, en fronteres i duanes.

Per sectors també s'evadeix. Empresaris tèxtils, del calcer, advocats, exportadors i comerciants són particularment proclius a fer viatjar el seu capital a la Confederació Helvètica o enllà de l'Atlàntic. «El sector de la joieria és el més propens a l'evasió —destacava el fiscal de Delictes Monetaris— potser perquè menysvaloren les compres que realitzen i sempre estan traient diners fora de l'estat per a realitzar noves compres».

La xifra de joiers barcelonins o valencians citats per la BDM és notable. Els noms de **Josep Maria Arquero Pou, Miquel Guzmán Soriano, Lluís Fariols Moreno o Joan Lluís Candela Loalde** registren evasions importants a Hisenda, però no tant si es comparen amb les fugides reiteradament realitzades pel barceloní **Pere Josep Rodríguez Gómez**. El *rei de l'or* va aconseguir, gràcies a ser el propietari de Prompsa, SA, dedicada a la compra-venda de joies i or, i de la seua filial Cadenas de Espana, més de 6.000 milions de pessetes en quatre anys. **Rodríguez** exportava a Melilla productes d'or que acabaven sent venuts després al Marroc, Algèria i l'Orient Mitjà. En compte de cobrar el seu preu en pessetes, les divises estrangeres satisfien il·legalment els pagaments.

La comunitat jueva es va veure obligada en l'època d'entreguerres a ser, per forces majors, pionera en evasions. Hitler dictava i les fortunes familiars i financeres havien de saltar a altres països més segurs. A l'estat espanyol, la mort de Franco, primer, i el govern socialista després del 1982 van donar una excusa política perfecta als grans pecadors fiscals. «Ara —segons **Manuel Villanueva**— el mòbil de l'evasió és simplement posar en bon lloc els diners negres i evitar el fisc». L'expert en aquests delictes, **Daniel Alvarez**, afirma que «evadir, ara i sempre, és la millor manera de blanquejar els diners; potser —afegeix— la més efectiva».

El basc **Bautista Cebeiro Martiarena**

na va ser el primer ciutadà de la península que va ser condemnat a una pena d'arrest major per evadir durant la transició, el gener de 1978.

Els diners d'Amsterdam

El llistat de la BDM és ple d'encausats catalans valencians i andorrans, al costat d'un infinit nombre de súbdits estrangers. Des del seu important bufet barceloní, el també especialista en delictes al fisc, **Joaquim Antoni Rosell Carol** assegura que «és lògic, l'evasió es dona en les àrees econòmiques més importants de l'estat».

Rosell Carol no creu que la patronal haja fet recomanacions als seus afiliats per a evitar el fisc. «Crec que els empresaris necessiten, ara més que mai, invertir el seu capital a l'estat espanyol per a generar encara més diners». Aquesta idea és corroborada per **Daniel Alvarez**, que assenyala: «en l'actualitat s'està produint un fenomen important, el retorn del capital a la península ibèrica. La raó —analitza— està en la inestabilitat del dòlar, i en la nova conjuntura de l'economia espanyola amb l'estabilitat de la pesseta». Una idea que tècnics del Banco de Espana també comparteixen.

Aquest retorn dels diners cap a l'estat espanyol comporta la cada vegada més nombrosa presència de societats estrangeres que operen a la península.

L'ex-alcalde de la Jonquera, Mesquida Paltré, ha estat repetidament jutjat.

Societats que, segons **Alvarez Pastor**, «procedeixen dels tranquils paradisos fiscals de les illes del Canal i de les Bahames». Un tractat de plusvàlua i beneficis entre l'estat espanyol i Holanda afavoreix notòriament la ubicació

de societats en aquell país. «Les empreses holandeses són les que avui actuen més a l'estat espanyol —assenyalava—. Són societats a través de les quals, molt probablement, és possible blanquejar diners».

Fons del Ministeri d'Hisenda confirmaven a **EL TEMPS** aquest corrent inversor, alhora que assenyalaven: «Moltes d'aquestes societats holandeses utilitzen noms espanyols, i, per tant, és difícil controlar-les. Reuneixen les condicions perquè els diners negres siguin perfectament rendibilitzats».

El tercer paradís

El passadís andorrà ha estat per als empresaris dels Països Catalans la porta lliure a Europa. Permanents moviments de comptes corrents i tràmits d'importació-exportació dificulten, notòriament, la localització d'aquests delinqüents de guant blanc. D'una altra banda, les multes actuals no frenen ni de bon tros la temptació evasora.

Tot i que la Llei de Delictes Monetaris de 1983 i la Llei de Control de Canvis de 1984 pressuposen penes de fins a 12 anys de presó per a aquells desertors fiscals que retiren del seu país més de 50 milions de pessetes, la majoria de les xarxes evasores han rebut suaus condemnes. Així, encara que a **Ignasi Surís Fàbrega**, la policia li va adjudicar eixides fiscals que passaven els 3.000 milions de pessetes, la seua sanció es va quedar, només, en tres anys de presó i multes per una cinquantena part del capital evadit.

Tot això posa en tela de judici l'actual política que fa servir l'administració en matèria de delictes fiscals. El 1992 entrarà en vigor l'Acta Única, que l'estat espanyol va firmar el 1986 i que possibilitarà el lliure moviment de capitals en els països comunitaris amb la Llei de Lliure Circulació. Lògic és que de cara a aquests països, el delictes monetari desaparega. En opinió d'**Alvarez Pastor**, «el joc que a partir d'ara s'espera de l'administració espanyola és el següent: si s'implanta el delictes fiscal, no tindrà cap sentit el delictes monetari. Per tant, la pregunta és, ¿quina política establirà la CEE respecte a tercers països?» És a dir, als plàcids edens fiscals.

Per a aquest notable especialista la resposta és tot un interrogant. «No se sap què passarà perquè en això impera l'economia i no la ideologia». Del mateix dubte participa el fiscal de Delictes Monetaris, **Manuel Villanueva**, qui, no obstant això, pronostica una paralització de la llarga mà bancària de Ginebra. Sense baixar la guàrdia: «Suïssa sempre estarà a l'aguait». □

SENTENCIA	DELITO	PROCESADOS	PROMUNCIAMIENTO	OBSERVACIONES
NUMERO FECHA			AA MM DD SENTENCIA	
113 871284	DELITO MONETARIO	AGORICH MOLINS, JERONIMO	MULTA	C.I.3 SECC.1
113 871284	DELITO MONETARIO	MESTRE JIMONDA, JERONIMO	MULTA	C.I.3 SECC.1
113 871284	DELITO MONETARIO	GORTINA CARBONELL, CESAR	MULTA	C.I.3 SECC.1
113 871284	DELITO MONETARIO	SORJUS FAUCHEI, JULIO	MULTA	C.I.3 SECC.1
114 141284	DELITO MONETARIO	SERVAER CIFUENTES, FELIX	001 00 00 PRISION MENOR	C.I.3 SECC.1
115 141284	DELITO MONETARIO	TRIOUYEN SARATEA, JUAN LUIS	ABSOLUCION	C.I.3 SECC.1
115 141284	DELITO MONETARIO	URTEAGA ECHENIQUE, ANOEL	ABSOLUCION	C.I.3 SECC.1
115 141284	DELITO MONETARIO	ENDARA ERANDOMEA, RONAN	MULTA	C.I.3 SECC.1
115 141284	DELITO MONETARIO	TRIOUYEN SARATEA, MARIA JESUS	ABSOLUCION	C.I.3 SECC.1
32 121284	DELITO MONETARIO	MUGERUS ROLF, TORAJORN	ABSOLUCION	C.I.3
32 141284	DELITO MONETARIO	FLETER ADAM, LAMDA	MULTA	C.I.3
32 151284	DELITO MONETARIO	SCHNEIDER, STANISLAV	MULTA	C.I.3
24 191284	DELITO MONETARIO	MORQUEZ ESTEVEZ, NIEVES	ABSOLUCION	C.I.3
15 191284	DELITO MONETARIO	DAMIS SAMUEL, DASS SAMUEL	MULTA	C.I.3
1 191185	DELITO MONETARIO	MAMEN FERNANDEZ, MARIA ANGELES	MULTA	C.I.3 SECC.1
2 110185	DELITO MONETARIO	YICH ILOMPART, BARTOLOME	ABSOLUCION	C.I.3 SECC.1
2 110185	DELITO MONETARIO	ACHA ACHA, PABLO	ABSOLUCION	C.I.3 SECC.1
2 110185	DELITO MONETARIO	MENDUAL ALAFONT, ARMANDO	ABSOLUCION	C.I.3 SECC.1
1 140185	DELITO MONETARIO	DEL HERREDO, RAMON	000 03 00 ARRESTO MAYOR	C.I.3 SECC.1
3 140185	DELITO MONETARIO	FERRANDO PLANES, ANTONIO	000 03 00 ARRESTO MAYOR	C.I.3 SECC.1
3 140185	DELITO MONETARIO	MONTEIRO TARAZONA, MIQUEL	000 03 00 ARRESTO MAYOR	C.I.3 SECC.1
3 140185	DELITO MONETARIO	RODRIGUEZ LOSADA, FRANCISCO	001 00 00 PRISION MENOR	C.I.3 SECC.1
4 140185	DELITO MONETARIO	BAZO MUT, JOSE	000 06 00 PRISION MENOR	C.I.3 SECC.1
4 140185	DELITO MONETARIO	SOLUVA SANCHEZ, ANTONIO JOSE	001 00 00 PRISION MENOR	C.I.3 SECC.1
4 140185	DELITO MONETARIO	RAMIS YENT, JOSE	000 06 01 PRISION MENOR	C.I.3 SECC.1
4 210185	DELITO MONETARIO	PRITAN SHAMODAS MANWANI	000 03 00 ARRESTO MAYOR	C.I.3 SECC.1
2 250185	DELITO MONETARIO	BRESONA OSEROL, JUAN	ABSOLUCION	C.I.3
3 290185	DELITO MONETARIO	HAYARRO VILLAZOGE, CONSTANCO	MULTA	C.I.3
4 290185	DELITO MONETARIO	LASA GORRAS, IGNACIO DONATO	MULTA	C.I.3
9 300185	DELITO MONETARIO	MOLFOANO BOMINGLER	ABSOLUCION	C.I.3 SECC.1
10 310185	DELITO MONETARIO	COLL PORT CARA, JUAN CARLOS	MULTA	C.I.3 SECC.1
10 310185	DELITO MONETARIO	VALLMITJANA BROSE, MERCEDES	MULTA	C.I.3 SECC.1
11 010285	DELITO MONETARIO	COLMERA HERNANDEZ, VICENTE	ABSOLUCION	C.I.3 SECC.1
11 010285	DELITO MONETARIO	ORANELL PAVIA, JOSE VICENTE	000 02 00 ARRESTO MAYOR	C.I.3 SECC.1
11 010285	DELITO MONETARIO	COLMERA HERNANDEZ, JOSE LUIS	000 04 00 ARRESTO MAYOR	C.I.3 SECC.1
11 010285	DELITO MONETARIO	PEREZ ADSUAR, JOAQUIN	000 02 00 ARRESTO MAYOR	C.I.3 SECC.1
11 010285	DELITO MONETARIO	LEAL LAOPRES, MANUEL	000 02 00 ARRESTO MAYOR	C.I.3 SECC.1
11 010285	DELITO MONETARIO	GIL CALVEZAS, MARCELINO	000 02 00 ARRESTO MAYOR	C.I.3 SECC.1
11 010285	DELITO MONETARIO	ESQUIVE JIMENEZ, ANTONIO	000 02 00 ARRESTO MAYOR	C.I.3 SECC.1
12 020285	DELITO MONETARIO	ORTEL MENDOZA, JUAN ANTONIO	MULTA	C.I.3 SECC.1
12 020285	DELITO MONETARIO	BALBUENA RIVAS, EUGENIO	MULTA	C.I.3 SECC.1
12 020285	DELITO MONETARIO	ORAU MULLER, LEON	MULTA	C.I.3 SECC.1
12 020285	DELITO MONETARIO	CASANAYOR CARNICER, ALBERTO	MULTA	C.I.3 SECC.1
12 020285	DELITO MONETARIO	MESQUIDA PALTRÉ, JOSE I	MULTA	C.I.3 SECC.1
14 040285	DELITO MONETARIO	URTEAGA SORCOTTA, JOSE MARIA	ABSOLUCION	C.I.3 SECC.1
14 040285	DELITO MONETARIO	GALAN REVILLA, RUFIANO	MULTA	C.I.3 SECC.1
14 040285	DELITO MONETARIO	ARAB GARCIA, MANUEL	000 02 00 ARRESTO MAYOR	C.I.3 SECC.1
15 070285	DELITO MONETARIO	RODRIGUEZ SAN PEDRO MARQUEZ, JOSE	MULTA	C.I.3 SECC.1
2 210285	DELITO MONETARIO	LOPEZ GARCIA, JOSE ANTONIO	MULTA	C.I.3 SECC.1
21 210285	DELITO MONETARIO	ORTIZ MONTAS, VENTURA	MULTA	C.I.3 SECC.1
20 220285	DELITO MONETARIO	SISO OISPERT, MAURICIO	MULTA	C.I.3 SECC.1

Al llistat de la BDM hi ha massa catalans.